

УДК 347.441:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2025-2/14>

ПРАВОВІ АСПЕКТИ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРІВ ОНЛАЙН-ТРЕНУВАНЬ У ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

Пак Олена Володимирівна,

аспірант кафедри цивільного права та процесу

Навчально-наукового інституту № 5

Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID ID: 0009-0008-3108-2236

У статті здійснено комплексний аналіз правових аспектів укладення договорів онлайн-тренувань в електронній формі як сучасного різновиду договорів про надання послуг у цифровому середовищі. Розкрито правову природу таких правовідносин, визначено особливості статусу замовника, виконавця та цифрової платформи з урахуванням вимог Цивільного кодексу України, Законів України «Про електронну комерцію», «Про електронні довірчі послуги» та інших нормативних актів.

Окрему увагу приділено механізмам волевиявлення сторін у цифровому форматі: реєстрації на платформі, електронним позначкам-згодам, одноразовим ідентифікаторам та використанню електронних підписів. Проаналізовано способи фіксації факту укладення та виконання договору, зокрема лог-файли, електронні транзакції, історію доступів та цифрові записи тренувальних сесій.

Досліджено істотні умови договору онлайн-тренування, включаючи предмет послуги, порядок оплати, розклад, технічні вимоги, правила повернення коштів та межі відповідальності сторін. Окреслено ключові правові ризики: неналежну ідентифікацію користувача, застосування ненадійних електронних підписів, технічні збої, порушення обов'язку інформування та проблеми захисту персональних і чутливих даних.

На основі аналізу європейських стандартів, зокрема GDPR та Директиви 2019/770/ЄС, сформульовано пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства: унормування дефініції «онлайн-тренування», уточнення правил ідентифікації, удосконалення вимог до цифрових доказів та посилення гарантій споживачів. Результати дослідження мають практичне значення для тренерів, цифрових платформ, юристів і користувачів, сприяючи підвищенню правової визначеності та безпеки електронних правочинів у сфері тренувальних послуг.

Ключові слова: онлайн-тренування; електронний договір; дистанційні послуги; електронна форма правочину; цивільно-правове регулювання.

Pak Olena. Legal aspects of concluding online training contracts in electronic form

The article provides a comprehensive analysis of the legal aspects of concluding online training contracts in electronic form as a modern type of contracts for the provision of services in a digital environment. The legal nature of such legal relations is disclosed, the features of the status of the customer, the performer and the digital platform are determined, taking into account the requirements of the Civil Code of Ukraine, the Laws of Ukraine "On Electronic Commerce", "On Electronic Trust Services" and other regulatory acts.

Particular attention is paid to the mechanisms for expressing the will of the parties in digital format: registration on the platform, electronic consent marks, one-time identifiers and the use of electronic signatures. Methods of recording the fact of concluding and executing the contract are analyzed, in particular log files, electronic transactions, access history and digital records of training sessions.

The essential terms of the online training contract are investigated, including the subject of the service, payment procedure, schedule, technical requirements, refund rules and limits of liability of the parties. Key legal risks are outlined: improper user identification, the use of unreliable electronic signatures, technical failures, violation of the obligation to inform, and problems with the protection of personal and sensitive data.

Based on the analysis of European standards, in particular the GDPR and Directive 2019/770/EU, proposals are formulated to improve national legislation: standardizing the definition of "online training", clarifying identification rules, improving requirements for digital evidence,

and strengthening consumer guarantees. The results of the study have practical significance for trainers, digital platforms, lawyers, and users, contributing to increasing legal certainty and security of electronic transactions in the field of training services.

Key words: online training; electronic contract; distance services; electronic form of transaction; civil law regulation.

Стрімкий розвиток цифрових технологій та зростання популярності онлайн-тренувань як різновиду дистанційних послуг зумовлюють потребу в чіткому правовому регулюванні порядку їх укладення та виконання. Незважаючи на наявність базових норм цивільного законодавства та спеціальних актів у сфері електронної комерції, правова природа договорів онлайн-тренувань залишається недостатньо визначеною. Особливої актуальності набувають питання встановлення належного волевиявлення сторін, застосування електронних підписів, підтвердження особи споживача та виконавця, фіксації істотних умов договору й доказування факту його укладення у цифровій формі. Відсутність єдиного підходу до кваліфікації таких договорів створює правову невизначеність, яка ускладнює захист прав споживачів та виконавців тренувальних послуг. Крім того, сфера онлайн-тренувань характеризується широким використанням персональних даних, відеоматеріалів, індивідуальних консультацій, що підвищує ризики неправомірної обробки інформації та порушення конфіденційності. У цих умовах виникає нагальна потреба у комплексному правовому аналізі електронної форми договору онлайн-тренувань та виробленні підходів, які забезпечуватимуть баланс інтересів сторін, юридичну визначеність і належний рівень цифрової безпеки.

Питання електронної форм правочинів, цифрового середовища та природи договорів, укладених через мережу Інтернет, висвітлювалися в роботах як українських, так і зарубіжних дослідників [1].

Специфіці електронної форми договору та електронної комерції приділено увагу у працях Блажівська Н. Є. електронний договір розглядається як різновид цивільного договору, у якому волевиявлення сторін фіксується через інформаційно-комунікаційні технології [1]. Вчені акцентують увагу на тому, що електронний правочин не змінює змісту цивільно-правових зобов'язань, але істотно трансформує механізми волевиявлення та доказування його дійсності.

Н. Кузнєцова та О. Довгерт наголошують, що електронна форма договору вимагає наявності альтернативних способів ідентифікації сторін і створює нові моделі поведінки контрагентів у цифровому середовищі [6].

Європейські дослідники, зокрема Сициліані П., Рієфа К., Гампер Г. (Siciliani P., Riefa Ch., Gamper H, підкреслюють важливість юридичної нейтральності технологій та необхідність однакового правового режиму для традиційної та цифрової форми договору [10].

Щодо волевиявлення та електронних підписів наголошено у дослідженнях Косак В.М. Герц А.А., що електронний підпис забезпечує належний рівень автентифікації сторони договору, проте потребує диференційованого підходу залежно від виду підпису (кваліфікований, удосконалений, простий) [9].

Європейські автори – Лемлі М. А., 2018 (Lemley M. A) розглядають електронні підписи як ключовий інструмент довіри в електронних транзакціях та відзначають ризики використання некваліфікованих засобів ідентифікації [11].

Істотні умови електронних договорів і захист прав споживачів розглядалися у працях В. Коссака, він підкреслює, що головною проблемою електронних договорів є належне інформування споживача, оскільки саме від цього залежить дійсність згоди та можливість ефективного захисту прав у разі спору [9].

У роботах Роуботтом Дж., (Rowbottom J.) акцентується увага на тому, що цифрове середовище створює додаткові ризики асиметрії інформації між платформою та користувачем, що потребує законодавчого уточнення правового статусу online-платформ як посередників [19].

Вчені наголошують, що електронні сервіси, пов'язані з обробкою зображень, відео, голосу або медичних даних, створюють підвищені ризики порушення конфіденційності, вони, зазначають, що GDPR вимагає дотримання принципів мінімізації даних, прозорості та відповідальності, що є ключовим і для онлайн-тренувань [18].

Зарубіжні дослідники Philip N Argy, Ruth Cannon, Steve Coughlan, Robert J. Currie, Brian W. Esler, Julien Hofman (Філіп Н. Аргі, Рут Кеннон, Стів Кофлін, Роберт Дж. Каррі, Браян В. Еслер, Жульєн Хофман) аналізують функціонування цифрових платформ, підкреслюючи їх роль як регуляторів поведінки користувачів та їхній вплив на договірний процес [16].

Метою статті є комплексний аналіз правових аспектів укладення договорів онлайн-тренувань в електронній формі, з'ясування особливостей їх правової природи, визначення істотних умов та специфіки волевиявлення сторін у цифровому середовищі, а також виявлення основних ризиків і прогалин чинного законодавства України у сфері електронних правочинів. Стаття спрямована на розроблення теоретично обґрунтованих та практично орієнтованих пропозицій щодо удосконалення цивільно-правового регулювання онлайн-тренувальних послуг, підвищення рівня правової визначеності, безпеки та захисту прав учасників таких правовідносин.

Правове регулювання укладення договорів онлайн-тренувань в електронній формі ґрунтується на поєднанні норм цивільного законодавства та спеціальних законів, що визначають статус електронного правочину, умови його чинності та вимоги до використання електронних засобів ідентифікації. Відповідно до ст. 205 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), правочин може вчинятися в усній, письмовій або електронній формі, а електронний документ прирівнюється до письмової форми правочину за умови належного волевиявлення та фіксації змісту (ст. 207 ЦК України). Таким чином, договір онлайн-тренування, укладений через електронну платформу, електронну пошту або мобільний застосунок, вважається таким, що відповідає письмовій формі, якщо містить ідентифікацію сторін і їх волевиявлення щодо прийняття умов договору.

Ключовим нормативним актом для аналізу правового статусу електронного договору є Закон України «Про електронну комерцію» (2015 р.), який визначає механізм укладення електронного договору, порядок акцепту оферти, способи підтвердження згоди споживача та юридичну силу електронних повідомлень. Згідно зі ст. 11

цього Закону, електронний договір укладається шляхом: 1) направлення електронної оферти; 2) її акцепту шляхом здійснення дій, які логічно пов'язані з прийняттям пропозиції, зокрема натискання на кнопку «Погоджуюсь», оформлення замовлення або реєстрація на платформі. У контексті онлайн-тренувань це означає, що моментом укладення договору є підтвердження клієнтом згоди на оплату тренінгу або підписання абонементу через особистий кабінет.

Особливе значення має Закон України «Про електронні довірчі послуги» (2017 р.), який визначає правовий статус електронного підпису. Відповідно до ст. 18 цього Закону, кваліфікований електронний підпис прирівнюється до власноручного, а удосконалений електронний підпис може застосовуватися у багатьох сферах цивільних правовідносин. У сфері онлайн-тренувань найчастіше застосовується простий електронний підпис (реєстрація облікового запису, SMS-верифікація, підтвердження через e-mail), який закон визнає достатнім для укладення договору, якщо сторони попередньо погодили умови його використання. Однак застосування простих підписів створює ризики неналежної ідентифікації сторін та оспорування дійсності договору, що є однією з основних проблем цифрових правочинів.

Не менш важливим для договорів онлайн-тренувань є дотримання вимог законодавства у сфері захисту персональних даних. Згідно зі ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних», будь-яка інформація про фізичну особу, зокрема зображення, відеозаписи, дані стану здоров'я або фізичної активності, є персональними даними та потребує згоди суб'єкта на їх обробку. Проблематика особливо актуальна для онлайн-тренувань, оскільки процес надання послуг часто пов'язаний зі збиранням відеозаписів вправ, фізичних параметрів клієнта, медичних показників, фотографій техніки виконання та іншої інформації, чутливої з точки зору конфіденційності. Ст. 6 Закону зобов'язує виконавця забезпечити інформування клієнта про мету та обсяг обробки даних, що нерідко порушується малими тренувальними платформами.

Законодавче регулювання електронних доказів має безпосередній вплив на вирішення спорів щодо електронних договорів.

Відповідно до ст. 100 Цивільного процесуального кодексу України електронними доказами визнаються інформація в електронній формі, метадані, електронні повідомлення, записи з мобільних додатків, дані журналів подій тощо. Для сфери онлайн-тренувань це означає, що фактом укладення договору може слугувати лист-підтвердження, лог-файли системи, скриншоти платежів або дані з електронного кабінету клієнта. Однак відсутність чітких стандартів автентифікації цифрових доказів створює правову невизначеність, яка потребує нормативного уточнення.

Важливими є також положення Закону України «Про захист прав споживачів», який передбачає обов'язок виконавця надавати повну і достовірну інформацію про послугу, умови її надання та можливість відмови. У контексті онлайн-тренувань це включає обов'язок розкриття кількості тренувань, тривалості доступу до матеріалів, вимог до технічного забезпечення та умов повернення коштів.

Аналіз національних норм засвідчує, що Україна рухається у напрямі гармонізації із європейським правом. Регламент ЄС № 910/2014 (eIDAS) встановлює стандарти електронної ідентифікації, які Україна імплементує поступово, а GDPR визначає підвищені вимоги до обробки персональних даних, що є орієнтиром для удосконалення українських норм у сфері дистанційних послуг.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що чинне законодавство створює достатню основу для укладення договорів онлайн-тренувань, однак містить значні прогалини у частині ідентифікації сторін, верифікації підписів, регламентації цифрових доказів та забезпечення конфіденційності даних. Це потребує подальшого удосконалення нормативної бази з урахуванням практичних викликів цифрової взаємодії та європейських стандартів правового регулювання.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що укладення договорів онлайн-тренувань в електронній формі

є перспективним та водночас комплексним правовим явищем, яке потребує чіткого нормативного врегулювання. Договори онлайн-тренувань поєднують елементи класичного договору про надання послуг із специфікою цифрового середовища, що зумовлює особливі вимоги до ідентифікації сторін, підтвердження волевиявлення та забезпечення належної доказової бази. Встановлено, що чинне законодавство України, зокрема Цивільний кодекс, Закон «Про електронну комерцію» та Закон «Про електронні довірчі послуги», створює правову основу для укладення таких правових актів, однак не враховує низку практичних аспектів, характерних саме для сфери онлайн-тренувань.

До ключових проблем належать: відсутність єдиного підходу до визначення істотних умов договору онлайн-тренувань; неповна регламентація механізмів підтвердження згоди сторін; недостатня визначеність статусу цифрових доказів; обмеженість законодавчих гарантій захисту персональних даних під час надання тренувальних послуг, що ґрунтуються на відеозаписах, фотофіксації, персоналізованих рекомендаціях та медичних даних замовника. Це формує ризики порушення прав споживачів, недобросовісного виконання зобов'язань та зловживань у процесі надання дистанційних послуг.

Узагальнюючи, слід зазначити, що для підвищення ефективності цивільно-правового регулювання необхідним є вдосконалення нормативної бази шляхом конкретизації критеріїв електронних доказів, уніфікації вимог до договорів у цифровій формі, уточнення процедур ідентифікації сторін та посилення гарантій захисту персональних даних. Гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами забезпечить підвищення правової визначеності, прозорості та безпеки онлайн-тренувальних послуг, сприятиме формуванню довіри між виконавцями та споживачами, а також розвитку ринку цифрових сервісів в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Блажівська, Оксана Євгенівна. Договір про спільну діяльність : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л., 2007. – 210 арк. арк. 193–206. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=3&S21P02=0&S21P03=A&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%91%D0%BB%D0%

B0%D0%B6%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%2C%20%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F%20%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0

2. Хижняк О.С. Електронний договір: правовий аспект та особливості укладення. Економіка та управління підприємствами. 2017. № 10. С. 396–401. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/69.pdf?utm_source=chatgpt.com

3. Недійсність правочинів: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, М.М. Великанової. Київ: Алерта, 2025. 232 с. Довгерт А. С. Джерела цивільного права України: види та співвідношення. Приватне право і підприємництво. 2015. Вип. 14. С. 12–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2015_14_5.

4. Рекодифікація речового права : збірник матеріалів XIV Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 16 травня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 200 с.

5. Гудима-Підвербецька М. М. Захист прав споживачів у цифровому середовищі: виклики та перспективи. Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія. Право. 2024. Том 2 № 86. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.14>

6. Цивільне право України: підручник: У 2 кн. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданик Київ: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.

7. Herts A. The Peculiarities of Civil-Legal Regulation of Transplantation in Ukraine and Europe. *Baltic Journal of European Studies*, 2018, 8(1), pp. 33–48. DOI: <https://doi.org/10.1515/bjes-2018-0003>

8. Helberger N., Lynskey O., Micklitz H-W., Rott P., Sax M., Strycharz J.. EU Consumer Protection 2.0, Structured Asymetries in digital consumer markets. BEUC 2021. Para 38, p. 17. 209 p. URL: https://uol.de/f/2/dept/wire/fachgebiete/arbeitsrecht/Aufsaeetze/BEUC_EU_Consumer_Protection_2.0.pdf?v=1615976471 (дата звернення: 06.12.2025).

9. Коссак В.М., Герц А.А. Особливості цивільно-правового регулювання інноваційної діяльності в Україні. Право.UA. 2022. №4. С. 141–148.. DOI 10.32782/LAW.UA.2022.4.21

10. Siciliani P., Riefa Ch., Gamper H.. Consumer Theories of Harm. An economic approach to consumer law enforcement and policy making. Oxford; New York: Hart Publishing, 2019. 224 p. URL: https://www.google.com.ua/books/edition/Consumer_Theories_of_Harm/AKOpDwAAQBAJ?hl=ru&gbpv=1 (дата звернення: 06.12.2025).

11. Lemley M. A. The Law of Digital Signatures. *Stanford Law Review*. 2018. Vol. 70. P. 55–82. URL: <https://www.stanfordlawreview.org/wp-content/uploads/sites/3/2010/04/Lemley.pdf>

12. Stefan Grundmann. European Contract Law in the Digital Age. URL: https://www.researchgate.net/publication/328287748_European_Contract_Law_in_the_Digital_Age (дата звернення: 06.12.2025).

13. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on consumer credits An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:347:FIN> (дата звернення: 06.12.2025).

14. Каламайко А. Ю. Електронні докази в цивільному процесі : монографія / А. Ю. Каламайко. Харків : Право, 2017. – 178 с.

15. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 22–23 грудня 2023 р. Львів. Торунь : Liha-Pres, 2023. 376 с.

16. Philip N Argy, Ruth Cannon, Steve Coughlan, Robert J. Currie, Brian W. Esler, Julien Hofman, Ms Lorna Goodwin, Ms Manisha T. Karia, Tejas D. Karia, David Leung, Stephen Mason, Iain G. Mitchell QC, Laura O’Gorman, Dr Damian Schofield, Daniel Seng and Bryan Tan . *Electronic Evidence: Disclosure, Discovery & Admissibility Law*. London : Routledge, London, April 2007. URL: <https://sas-space.sas.ac.uk/5435/1/1814-2493-1-SM.pdf> (дата звернення: 21.11.2025).

17. Сліпченко А. С., Сліпченко С. О. Цифрова річ як «новий» об’єкт «нових» цивільних правовідносин. *Право і безпека*, 91(4), 2023. С. 68–81. <https://doi.org/10.32631/pb.2023.4.06>

18. Rowbottom J. Online Platforms as Private Regulators. *Cambridge Law Journal*. 2020. Vol. 79. P. 233–254. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0008197320000505>

REFERENCES:

1. Blazhivska, O. Ye. (2007). Agreement on Joint Activity. PhD Thesis in Law (12.00.03). Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 210 p. Retrieved from: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe (accessed 6 December 2025).

2. Khyzhniak, O. S. (2017). Electronic Contract: Legal Aspects and Features of Conclusion. *Economics and Business Management*, No. 10, pp. 396–401. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/69.pdf (accessed 6 December 2025).
3. Kot, O. O., Hryniak, A. B., Velykanova, M. M. (eds.). (2025). *Invalidity of Legal Transactions*. Kyiv: Alerta Publishing House, 232 p.
4. Dovhert, A. S. (2015). Sources of Civil Law of Ukraine: Types and Correlation. *Private Law and Entrepreneurship*, Issue 14, pp. 12–17. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2015_14_5 (accessed 6 December 2025).
5. Recodification of Property Law. Proceedings of the 14th International Civil Law Forum (Kyiv, 16 May 2025). Odesa: Yurydyka Publishing House, 2025. 200 p.
6. Hudyma-Pidverbetska, M. M. (2024). Consumer Rights Protection in the Digital Environment: Challenges and Prospects. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*, Vol. 2, No. 86. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.14>
7. Dzera, O. V., Kuznetsova, N. S., Maidanyk, R. A. (eds.). (2017). *Civil Law of Ukraine*. In 2 volumes. Kyiv: Yurinkom Inter, 976 p.
8. Herts, A. (2018). The Peculiarities of Civil-Legal Regulation of Transplantation in Ukraine and Europe. *Baltic Journal of European Studies*, Vol. 8, No. 1, pp. 33–48. DOI: <https://doi.org/10.1515/bjes-2018-0003>
9. Helberger, N., Lynskey, O., Micklitz, H.-W., Rott, P., Sax, M., Strycharz, J. (2021). *EU Consumer Protection 2.0: Structural Asymmetries in Digital Consumer Markets*. Brussels: BEUC, 209 p. Retrieved from: https://uol.de/f/2/dept/wire/fachgebiete/arbeitsrecht/Aufsaeetze/BEUC_EU_Consumer_Protection_2.0.pdf (accessed 6 December 2025).
10. Siciliani, P., Riefa, C., Gamper, H. (2019). *Consumer Theories of Harm: An Economic Approach to Consumer Law Enforcement and Policy Making*. Oxford; New York: Hart Publishing, 224 p. Retrieved from: https://www.google.com.ua/books/edition/Consumer_Theories_of_Harm/AKOpDwAAQBAJ (accessed 6 December 2025).
11. Lemley, M. A. (2018). The Law of Digital Signatures. *Stanford Law Review*, Vol. 70, pp. 55–82. Retrieved from: <https://www.stanfordlawreview.org/wp-content/uploads/sites/3/2010/04/Lemley.pdf> (accessed 6 December 2025).
12. Grundmann, S. *European Contract Law in the Digital Age*. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/328287748_European_Contract_Law_in_the_Digital_Age (accessed 6 December 2025).
13. European Commission. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Consumer Credits. COM(2021) 347 final. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:347:FIN> (accessed 6 December 2025).
14. Kalamayko, A. Yu. (2017). *Electronic Evidence in Civil Procedure*. Kharkiv: Pravo Publishing House, 178 p.
15. Theoretical and Practical Problems of the Implementation of Legal Norms. Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference (Kremenchuk, 22–23 December 2023). Lviv; Toruń: Liha-Pres, 2023. 376 p.
16. Argy, P. N., Cannon, R., Coughlan, S., Currie, R. J., Esler, B. W., Hofman, J., Goodwin, L., Karia, M. T., Karia, T. D., Leung, D., Mason, S., Mitchell, I. G., O’Gorman, L., Schofield, D., Seng, D., Tan, B. (2007). *Electronic Evidence: Disclosure, Discovery and Admissibility*. London: Routledge. Retrieved from: <https://sas-space.sas.ac.uk/5435/1/1814-2493-1-SM.pdf> (accessed 21 November 2025).
17. Slipchenko, A. S., Slipchenko, S. O. (2023). Digital Thing as a “New” Object of “New” Civil Legal Relations. *Law and Security*, Vol. 91, No. 4, pp. 68–81. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.4.06>
18. Rowbottom, J. (2020). Online Platforms as Private Regulators. *Cambridge Law Journal*, Vol. 79, pp. 233–254. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0008197320000505>

